

การสร้างสรรคดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ

The Music Creation: From Lanna Folk to Contemporary

นิรุตร์ แก้วหล้า / Niroot Kawla¹

Received: Jan. 16, 2025 Revised: May 5, 2025 Accepted: Jun. 16, 2025

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิจัยทางด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา และ 2. เพื่อประดิษฐ์สร้างสรรคดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนา

การศึกษาพบว่า ระบบเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนามีระบบ 5 เสียง (โด เร มี ซอล ลา) และในบางบทเพลงมีระบบ 7 เสียง (โด เร มี ฟา ซอล ลา ที) รูปแบบจังหวะของดนตรีพื้นเมืองล้านนาถูกกำหนดโดยผู้บรรเลง ส่วนใหญ่นั้น จะมีการใช้รูปแบบโน้ตเชบิต 2 ชั้น ร่วมกับเชบิต 1 ชั้น บันไดเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนาตรงกับ ซีเมเจอร์ เพนทาโทนิค (C Major Pentatonic Scale) ดังนี้ โด เร มี ซอล ลา (C D E G A)

การประดิษฐ์สร้างสรรคดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนามีขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกบทเพลงต้นฉบับจำนวน 10 เพลง ได้แก่ เพลงล่องแม่ปิง เพลงปราสาทไหว เพลงถ้ำขี้หลงถ้ำขี้มัว เพลงพม่า เพลงสร้อยเวียงพิงค์

¹หลักสูตรดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Western Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

เพลงปุมเป้ง-ซงเบ้ง เพลงเสเลเมา เพลงปิ่นผ้าย เพลงกุกุหลาบเชียงใหม่ และ เพลงอ้อ เพื่อให้ให้นักดนตรีล้านนาบันทึกเสียงซึ่งเพื่อเป็นทำนองหลักของบทเพลง หลังจากได้ทำนองหลักทั้ง 10 บท เพลง จึงกำหนดจังหวะ ความเร็ว การใส่ จังหวะกลองที่เหมาะสมกับบทเพลง การเรียบเรียงดนตรีโดยกำหนดคอร์ดกับ ทำนองบทเพลง การเรียบเรียงท่อนนำของบทเพลง โครงสร้างการเรียบเรียงแต่ละบทเพลงจะเริ่มที่ท่อนนำบทเพลง การบรรเลงทำนองหลัก การดันสดของ เครื่องดนตรีทั้งกีตาร์ เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และบทเพลงมีท่อนลงท้ายเสมอ การเรียบเรียงในท่อนเพลงดันสดเครื่องดนตรี โดยผู้บรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าและ เครื่องดนตรีพื้นบ้านแสดงทักษะปฏิภาณทางดนตรี การเรียบเรียงท่อนจบบทเพลง โดยเน้นการจบแบบสมบูรณ์ ขั้นตอนการอัดเสียงเครื่องดนตรี ขั้นตอนการมิกส์ เสียงบทเพลง และขั้นตอนการมาสเตอร์ริงบทเพลง

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีล้านนา

Abstract

The Music Creation: From Lanna Folk to Contemporary is a qualitative research study employing ethnomusicological research methods. The study presented descriptive and analytical data with two objectives: 1) to study and analyze the musical characteristics of traditional Lanna music and 2) to creatively develop contemporary music based on traditional Lanna musical elements.

The findings revealed that Lanna folk music primarily utilized a pentatonic scale consisting of five tones: Do, Re, Mi, Sol, and La (C, D, E, G, A), with some compositions incorporating the full diatonic scale (Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Ti). Rhythmic structures were determined by performers, often featuring a combination of eighth and quarter note patterns. The tonal system aligned with the C Major Pentatonic Scale.

The creative process involved selecting ten traditional Lanna songs: Long Mae Ping, Prasat Wai, Rue Si Long Tham, Pama, Soi Wiang Ping, Pum Peng - Khong Beng, Sale Mao, Pan Fai, Kulab Chiang Mai, and Uer. The songs were performed by local musicians using the "sueng" (a traditional plucked string instrument) to establish melodic foundations. These melodies were then arranged with appropriate tempos and drum rhythms. The musical arrangement incorporated chordal harmonization, melodic development, introduction sections, and structured improvisation featuring electric guitar and traditional instruments. Each composition concluded with a defined ending. Improvisational sections highlighted the musicians' creativity and responsiveness. The final production process included instrumental recording, mixing, and mastering.

Keywords : Lanna folk Music Creation, Contemporary Music, Lanna Music

บทนำ

ยงยุทธ ธีรศิลป์ (2530, น.1) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องราวและวัฒนธรรมของการดนตรีภาคเหนือตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบันนั้นค่อนข้างจะยุ่งยากซับซ้อน เสียยิ่งกว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ล้านนาเสียอีก เพราะว่าประวัติศาสตร์ล้านนานั้นยังมีปรากฏหลงเหลืออยู่มากพอสมควร แม้บางสิ่งบางอย่างและบางตอน จะถูกนักเขียนพงศาวดารหรือนักประวัติศาสตร์บางยุคบางสมัยบิดเบือนหรือทำลายสูญหายไปมากมายก็ตาม ที่เลวร้ายมากคือเรื่องราวของการดนตรีภาคเหนือที่ปราศจากการเหลียวแลจากผู้มีอำนาจในการปกครองและนักวิชาการด้านนี้ ปล่อยให้ป็นหน้าที่ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งสืบทอดกันมาอย่างง่าย ๆ ไม่มีหลักเกณฑ์และข้อบังคับใด ๆ ตามประสาชาวบ้าน นอกจากนั้น

ประชาชนในท้องถิ่นล้านนาส่วนมากอพยพและถูกกวาดต้อนมาจากต่างถิ่นต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ ต่างภาษา และต่างจารีตประเพณี ความเชื่อ ครั้นมาอยู่รวมกันนานเข้า ความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งซึ่งแนบแน่นก็เกิดขึ้น มีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ ยิ่งทำให้การสืบค้นยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากขึ้นไปอีก

ยงยุทธ ธีรศิลป์ (2529, น.35) ได้กล่าวถึง ศิลปะการดนตรีพื้นเมืองเหนือไว้ว่า เครื่องดนตรีล้านนาไทยเท่าที่มีอยู่ในอดีต ส่วนมากเป็นเครื่องดนตรีที่มีไว้เพื่อประเทืองอารมณ์ และเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการไปแ้วสาว (เกี้ยวสาว) ของบรรดาบ่าว (หนุ่ม) มักเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องสี และเครื่องตีได้แก่ เป็ยะ สะล้อ ซึ่ง รวมทั้งขลุ่ย และปี่ ประดิษฐ์ขึ้นมาอย่างง่าย ๆ โดยได้รับแบบอย่างและวิธีการมาจากบรรพบุรุษ การบรรเลงไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ใครอยากบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดใดก็คลำทาง (วิธีบรรเลง) เอาเอง นอกจากนั้นทำนองเพลงพื้นบ้านล้านนาแท้ ๆ มีการสำรวจไว้เพียง 13 เพลงเท่านั้น ซึ่งเป็นทำนองสั้น ๆ บรรเลงกลับไปมาจนกว่าจะพอใจจึงหยุดแล้วขึ้นเพลงใหม่

พรพรรณ วรรณ (2542) กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านล้านนานั้นอาจจัดแบ่งได้หลายวิธี เช่น แบ่งตามเวลาและโอกาสการแสดงออก อาจแบ่งได้เป็นเพลงร้องเล่น เพลงพิธีกรรม เพลงกล่อมเด็ก ฯลฯ ในที่นี้จะจัดแบ่งเพลงตามลักษณะของการแสดงออก โดยค่านึงถึงองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ ดนตรีและเนื้อร้อง

เพลงบรรเลงพื้นเมืองล้านนาที่นิยมนำมาบรรเลง ได้แก่ ปราสาทไหว ฤาษีหลงถ้ำ พม่า ล่องแม่ปิง มอญลำปาง ซึ่งเป็นทั้งบทเพลงที่ถูกนำมาบรรเลงในงานพิธีต่าง ๆ การนำมาบันทึกเสียงใหม่ การนำมาเป็นบทเพลงสำหรับการฝึกฝนในระดับหลักสูตรการศึกษา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น หรือการนำเพลงบรรเลงพื้นเมืองล้านนาไปสอนแก่ผู้สูงอายุ การศึกษาเพลงบรรเลงพื้นเมืองล้านนา เพื่อให้เราทราบถึงลักษณะเฉพาะของเครื่องดนตรี ความหมายบทเพลง องค์ประกอบของดนตรี โครงสร้างบทเพลง บันไดเสียง หรือโหมดที่ใช้บรรเลงจังหวะบทเพลง อีกทั้งยังทราบถึงบริบทต่าง ๆ ที่บทเพลงพื้นเมืองล้านนาไปใช้ประกอบ ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงลักษณะเฉพาะทางดนตรี

การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ จึงเป็นการนำองค์ความรู้ทางดนตรีพื้นเมืองล้านนาเพื่อเป็นฐานการเรียบเรียงดนตรีสู่ความร่วมมือ โดยนำเสียงจากการบันทึกบทเพลงพื้นเมืองล้านนาที่ได้รับคความนิยม นำมาผสมผสานเสียงของเครื่องดนตรีสากล ผ่านกระบวนการตัดต่อและเรียบเรียงดนตรีใหม่ให้เหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดงานสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย อันจะเป็นประโยชน์เพื่อการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ให้รู้จักดนตรีพื้นเมืองล้านนาในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

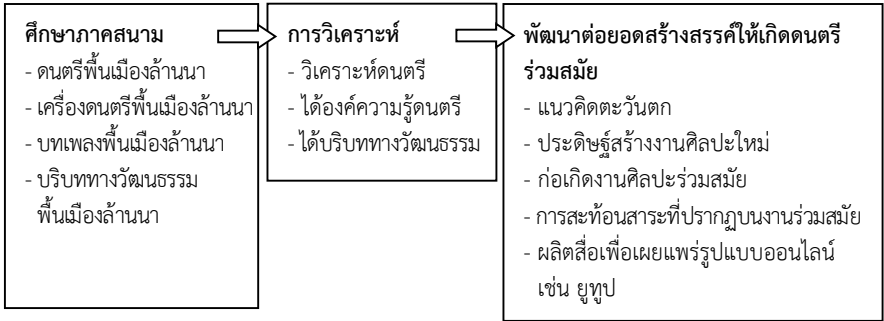
1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา
2. เพื่อประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ มีขอบเขตการศึกษาวิจัยโดยคัดเลือกบทเพลงเพื่อศึกษาวิเคราะห์บทเพลงและประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีล้านนา จำนวน 10 เพลง ได้แก่ 1. เพลงล่องแม่ปิง 2. เพลงปราสาทไหว 3. เพลงถ้ำยี่หล่งถ้ำ 4. เพลงพม่า 5. เพลงสร้อยเวียงพิงค์ 6. เพลงป๋มเป้ง-ขงแบ้ง 7. เพลงเสเลเมา 8. เพลงป๋นฝ้าย 9. เพลงกุหลาบเชียงใหม่ และ 10. เพลงอื้อ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ มีกรอบแนวคิดจากการศึกษาดนตรีภาคสนาม การวิเคราะห์ดนตรีและพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดดนตรีร่วมสมัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับดนตรีร่วมสมัย

จันทิมา นิลทองคำ (2540) กล่าวถึงดนตรีร่วมสมัยว่าเต็มไปด้วยสีสันที่น่าพิศวงเป็นอย่างยิ่ง หลังจากที่ได้มีการเลิกใช้ศูนย์เสียง (Tonality) เมื่อต้นศตวรรษนี้ ดนตรีมีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าอย่างรวดเร็วมาตลอด ดนตรีร่วมสมัยมีความแตกต่างไปจากดนตรีบาโรก (Baroque) ดนตรีคลาสสิก (Classic) และดนตรีโรแมนติก (Romantic) จุดใหญ่ ๆ คือการมีอิสระในการเลือกระบบหรือแนวทางในการประพันธ์แบบต่าง ๆ ได้เอง คีตกวีปัจจุบันอาจเลือกระบบการจัดอันดับ (Serialism) ซึ่งหมายถึงการจัดโน้ตทั้ง 12 ตัว ความสั้นยาวของโน้ต (เสียง) และความค้อยดังเข้าเป็นอันดับที่แน่นอนในแต่ละองค์ประกอบ หรือจะแต่งแบบอิสระไม่ต้องใช้ระบบใด ๆ ก็ได้ โดยประดิษฐ์แนวทางของดนตรีขึ้นมาใหม่

ไกวล์ กุลวัฒน์นัย (2553) ให้แนวคิดเกี่ยวกับดนตรีไทยร่วมสมัย โดยสรุป คือ ปี 2522 ยุคสมัยแห่ง นิวเอจ (New Age 70th) ยุคบุปผาชนหรือ ฮิปปี อาจารย์บุรุษ แกสตัน นักดนตรีชาวอเมริกัน หันมาสนใจดนตรีไทย ได้ร่วมกับครูบุญยงค์ เกตุคง เพื่อก่อตั้งวง “ฟองน้ำ” โดยนำเครื่องดนตรีไทยมาประยุกต์เล่นผสมกับดนตรีสากล เช่น เปียโน (Piano) ไวบราโฟน

(Vibraphone) และอัลบั้มแรกของวงที่ชื่อว่า “ฟองน้ำ” กลายเป็นปรากฏการณ์ทางดนตรีของเมืองไทยพร้อม ๆ กับศัพท์บัญญัติทางดนตรีคำใหม่ที่ว่า “ดนตรีไทยประยุกต์” และ “ดนตรีไทยร่วมสมัย” ก็ได้เริ่มขึ้น ก่อให้เกิดกระแสการผสมวงไทยกับวงสากลไปทั่ว ปรากฏการณ์ของฟองน้ำ ไม่ใช่สิ่งเดียวที่เป็นตัวชี้ว่า ทิศทางของดนตรีไทยนั้นกำลังเริ่มหันไปสู่ยุคใหม่ (New Age) เพราะนักแต่งเพลงและนักดนตรีหัวก้าวหน้าร่วมยุคเดียวกันก็เริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่แหวกแนวอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เช่น วงภาควิทยารุณ อ.ดนุ ฮันตระกูล สมเถา สุจริตกุล จิตรพรรณ อังศวานนท์ จนถึงวงดนตรี โปรเกรสซีฟ (Progressive) ของไทยที่เป็นหัวหอกในยุคนี้ อย่าง Butterfly ก็สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นแรงบันดาลใจให้คนดนตรีรุ่นหลังทั้งสิ้น

ปัญหาที่พบได้ทั่วไปเป็นอันดับต้น ๆ ของการผสมวงแบบฟองน้ำ คือ ระดับเสียงของเครื่องดนตรีไทยและตะวันตกที่ไม่เท่ากัน เครื่องดนตรีตะวันตกตามมาตรฐานจะเทียบเป็นแบบ เวล เทมเพอเร็ด (Well-tempered) ซึ่งแบ่ง 12 ครั้งเสียง ใน 1 ช่วงคู่แปด แต่เครื่องดนตรีอย่างเช่นระนาดจะแบ่ง 7 เสียงเท่ากัน ใน 1 ช่วงคู่แปด วิธีแก้ปัญหาคือ เทียบเสียงระนาดให้เท่ากับบันไดเสียงสากล แต่วิธีนี้มีข้อเสีย คือ จะเล่นได้ในบันไดเสียงลงที่จำกัด เพราะระนาดมีลูก 7 ลูกใน 1 ช่วงคู่แปด ถ้าจะย้ายบันไดเสียงเพลงมาก ๆ ก็ต้องเปลี่ยนผืนในปัจจุบันมีคนคิดระนาดที่เล่นได้ทั้ง 12 ครั้งเสียงเท่า เวล เทมเพอเร็ด โดยใช้วิธีทำลูกระนาดให้เล็กลง แล้วเรียงทั้ง 12 ลูกต่อกัน ระนาดแบบนี้ คนประดิษฐ์ตั้งชื่อว่า “ตะเลง” มีทั้ง ตะเลงเอกและตะเลงหุ้ม เหมือนระนาดเอกและระนาดหุ้มข้อดีของ “ตะเลง” คือ เวลาเล่นร่วมกับเครื่องดนตรีตะวันตกจะง่าย เล่นได้ทุกบันไดเสียง แต่ข้อเสีย คือ ลูกระนาดจะเล็กกว่าปรกติทำให้ตียาก

แนวความคิดดนตรีร่วมสมัยยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยปี 2555-2558 (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2554) โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เป็นผู้นำการพัฒนาองค์ความรู้และการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีขอบข่ายศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย 9 สาขา ซึ่ง 1 ในสาขา คือ สาขาศิลปะ (Music) หมายถึง ดนตรีและการขับร้อง ดนตรีในที่นี้ หมายถึง

การเล่นดนตรีสากลและดนตรีไทยประยุกต์ที่มีทั้งประเภท ดิด สี ตี และเป่า การขับร้องในท่อนี้ หมายถึง การใช้เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคออย่างมีศิลปะ ด้วยการตกแต่งเสียงทำนองเพลงให้เกิดความไพเราะ เช่น การร้องอิสระ การร้องประกอบดนตรี การร้องประกอบการฟ้อนรำ เป็นต้น

2. ทฤษฎีการเรียบเรียงเพลงสมัยนิยม

สมชาย รัตมี (2559) กล่าวว่า คอร์ดถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียบเรียงเสียงประสาน การวางคอร์ดที่ตกลงบนทำนองเพลงผู้เรียบเรียงก็ประสบความสำเร็จไปกว่าครึ่งแล้ว ส่วนที่เหลือคือการประดับด้วยสิ่งต่าง ๆ ในทฤษฎีการเรียบเรียงเพื่อให้เป็นบทเพลงที่สมบูรณ์ ตริยแอดเป็นกลุ่มเสียงประสานที่มีความสำคัญมาก ในบทเพลงที่ฟังสบายอาจใช้คอร์ดตริยแอดที่มีเสียงประสานเพียงสามเสียงอย่างกลมกลืน สำหรับคอร์ดที่มีโน้ตประกอบซ้อน 4 ตัว เป็นคอร์ดที่มีสีแตกต่างกันมากขึ้นมีความคมคายมากขึ้น คอร์ดสำคัญเช่นคอร์ดดอมินันท์ 7 นอกจากจะให้รสที่คมชัดแล้วยังทำหน้าที่บ่งบอกสถานะของบันไดเสียงด้วย ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเคเดนส์ (The Cadence) ที่หมายถึงการดำเนินไปสู่การจบวลี จบประโยคหรือจบเพลง โดยนำเสนอเคเดนส์ 4 ชนิด

2.1 เพอร์เฟ็ค เคเดนส์ (Perfect Cadence) คือ การพักประโยคหรือการจบบทด้วยการใช้คอร์ด V7 เข้าหาคอร์ด I ให้ความรู้สึกการจบอย่างสมบูรณ์

2.2 อิมเพอร์เฟ็ค เคเดนส์ (Imperfect Cadence) คือ การพักประโยคหรือการจบบทด้วยการใช้คอร์ดใด ๆ เข้าหาคอร์ด V7 เป็นการพักวลีหรือพักประโยคแบบไม่สมบูรณ์

2.3 พลากัล เคเดนส์ (Plagal Cadence) คือ การพักประโยคหรือการจบบทด้วยการใช้คอร์ด IV เข้าหาคอร์ด I ให้ความรู้สึกการจบที่ไม่สมบูรณ์นัก โดยเฉพาะเพลงสมัยนิยมใช้กันมาก

2.4 ดีเซ็ปทีฟ เคเดนส์ (Deceptive Cadence) คือ การพักประโยคหรือการจบบทด้วยการใช้คอร์ด V7 เข้าหาคอร์ดอื่นที่ไม่ใช่คอร์ด I นิยมใช้มากคือการใช้คอร์ด V7 เข้าหาคอร์ด vi

3. ประวัติความเป็นมาของดนตรีพื้นเมืองล้านนา

เมื่อประมาณพุทธศักราช 2325 พระเจ้ากาวิละได้รับการแต่งตั้งจาก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ให้ขึ้นครองนครเชียงใหม่ ในฐานะประเทศราชขึ้นตรงต่อสยามประเทศ เมื่อสมัยนั้นเมืองเชียงใหม่มีแต่ความรกร้าง อุดมไปด้วยป่าไม้ สัตว์ป่าและ ประชาชนเพียงไม่กี่หมู่บ้าน พระเจ้ากาวิละจึงระดมไพร่พลหลัก้างทางพง เพื่อสร้างบ้านแปงเมืองขึ้น ในบันทึกพงศาวดารล้านนากล่าวไว้ว่า พระเจ้ากาวิละ ได้รวบรวมไพร่พลที่มีอยู่เข้าเป็นกองทัพ ยกออกไปตีหัวเมืองใกล้เคียง เช่น เมืองยอง เมืองเชียงตุง เมืองเชียงรุ่ง และสิบสองปันนา เมื่อได้รับชัยชนะ ก็กวาดต้อนประชาชนพลเมืองแต่ละแห่งมาไว้ในเชียงใหม่ เหตุการณ์บันทึก พงศาวดารเมืองเชียงใหม่บันทึกไว้ว่าเป็นยุคของการเก็บผักใส่ซ้า (กระบุงหรือ ตระกร้า) เก็บซ้า (ทาส) ใส่เมือง เมื่อเป็นเช่นนี้ประชากรชาวยุโรปในนครเชียงใหม่ จึงเต็มไปด้วยบุคคลต่างเผ่าพันธุ์ ต่างความเชื่อ ต่างจารีตประเพณี วัฒนธรรม เช่น คนยอง คนขมุ ไทใหญ่ กระเหรี่ยง คนลื้อฯลฯ ชนแต่ละกลุ่มนี้ต่างกระจัดกระจายกัน ตั้งภูมิลำเนาอยู่รอบนครเชียงใหม่ตามที่ได้รับอนุญาตหรือคำสั่งจากผู้เป็นใหญ่ ครั้นกาลเวลาล่วงไปความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันย่อมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นจนนำไปสู่ การแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ วัฒนธรรมที่ต่างกันจึงเริ่มหลอมรวมกันและในที่สุด ได้กลายเป็น “เอกลักษณ์” ของชนชาติในภาคเหนือ

สำหรับวัฒนธรรมด้านกาลดนตรีพื้นเมืองนั้นพอสรุปได้ว่า เครื่องดนตรี มีไว้เพื่อประเทืองอารมณ์และเป็นเครื่องดนตรีเพื่อใช้ไปแอ้วสาว (การไปเที่ยว เกี่ยวผู้หญิง) ของบรรดาบ่าว ๆ (หนุ่ม ๆ) มักเป็นเครื่องดนตรีที่มีน้ำหนักเบา สามารถนำติดตัวไปได้ง่าย ๆ ได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทเป่า ตี และสี เช่น ขลุ่ย เปียะหรือเพี้ยะ สะล้อหรือท้อ (ทะร้อ) ส่วนการประดิษฐ์รูปร่างหรือ โครงสร้างของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดไม่มีสัดส่วนบังคับว่าต้องมีขนาดกว้างยาว มากน้อยเพียงใด ใครพอใจเครื่องดนตรีอย่างไหน ขนาดใด ก็ทำขึ้นมา โดยได้รับ แบบอย่างและกรรมวิธีมาจากบรรพบุรุษ ส่วนการบรรเลงก็เช่นกัน ไม่มีกฎใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ใดอยากบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดใดก็ประดิษฐ์ขึ้นมาแล้วก็คำทาง (วิธีบรรเลง) เาเอง การบรรเลงระยะแรกเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติรอบ ๆ

ตัวก่อน ต่อมาจึงเกิดเป็นลำนำหรือเรียกว่า “ทำนอง” ขึ้น เป็นทำนองสั้น ๆ ง่าย ๆ บรรเลงกลับไปกลับมาจนพอใจจึงหยุดเปลี่ยนเพลงใหม่ เท่าที่สืบค้น และทราบชื่อเพลงมีอยู่ 13 เพลง คือ 1.เพลงล่องแม่ปิง 2. เพลงปราสาทไหว 3. เพลงฤาษีหลงถ้ำ 4. เพลงพม่า 5. เพลงสร้อยเวียงพิงค์ 6. เพลงปทุมเป็ง-ขงเบ้ง 7. เพลงเสเลเมา 8. เพลงปิ่นฝ้าย 9. เพลงกุหลาบเชียงใหม่ และ 10. เพลงอื้อ 11. ป๊ะเก่าป๊ะกลาง 12. เชียงแสน และ 13. ล่องน่าน (พระล่อ)

ธีรยุทธ ยวงศรี (2530) กล่าวถึงสาเหตุที่ดนตรีพื้นเมืองเหนือกลายเป็นดนตรีพื้นเมืองขึ้นมานั้น ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากการที่บรรดาบ่าว ทั้งหลายต่างมาชุมนุมกันในขวง (ลาน) ที่มีสาว ๆ หลายคนมาร่วมทำ กิจกรรมร่วมกันอยู่ เช่น ทอผ้า ปั่นฝ้าย ไซ้ (เลือก) ผัก ไซ้พริก ไซ้หัวหอม เตรียมเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ที่จะนำไปปลูกในเช้าวันรุ่งขึ้นบรรดาบ่าวที่มา “แอ้วสาว” จากหมู่บ้านต่าง ๆ จึงร่วมวงสนทนาพาทักกัน เรียกเป็นภาษาพื้นเมืองว่า “อู้บ่าว อู้สาว” บางคนอาจมีเปียะ บางคนอาจมีสะล้อ บางคนอาจมีซึงบางคนอาจมีปี่ บางคนอาจมีขลุ่ย เมื่อมีโอกาสก็ร่วมบรรเลงร่วมกัน ซึ่งระยะแรกอาจไม่เข้ากัน ต่อมาจึงมีการนัดหมายให้ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกัน การบรรเลงจึงกลายเป็น ทำนองขึ้น ฝ้ายสาวก็อาจขอ (ร้อง) คลอไปด้วย คนไหนที่ขอไม่เป็นก็อาจตบมือ เคาะพื้น เคาะไม้ไปตามอารมณ์อันสุนทรีย์ ทำให้วงอู้บ่าวอู้สาวนั้นสนุกสนาน ครึกครื้นมากยิ่งขึ้น เลยยึดถือเป็นประเพณีหรือแบบอย่างกันต่อมา ภายหลัง นำเอากลองพื้นบ้านเข้ามาผสมทำให้วงดนตรีนั้นสมบูรณ์มากขึ้นและเรียกขาน กันต่อมาว่า “วงสะล้อ ซอ ซึง” ซึ่งเป็นวงประเภทเครื่องสาย แต่เดิมใช้เพียง สะล้อกับซึงประสมวงกันเท่านั้นไม่มีจำนวนแน่นอนและไม่มีเครื่องประกอบ จังหวะ ต่อมาจึงใช้เครื่องดนตรีอื่น ๆ เข้ามาประกอบ เช่น ขลุ่ย ปี่จุง กลอง ฉิ่ง ฯลฯ ทำให้เกิดความไพเราะสนุกสนานมากยิ่งขึ้น ถ้ามีคนขับร้องด้วยก็จะ เรียกว่า “ซอ” และจะเรียกรวมกันว่า “วงสะล้อซอซึง” นั่นเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิจัยทางด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร การค้นหางานต้นฉบับบทเพลง การบันทึกเสียงจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาความร่วมมือวิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต การรวบรวมเพลงต้นฉบับทั้งบทเพลงจากซีดีเพลง ยูทูป โน้ตเพลงต้นฉบับ และการสัมภาษณ์นักดนตรีพื้นบ้านล้านนา เพื่อให้ได้บทเพลง จำนวน 10 เพลง ได้แก่ 1.เพลงล่องแม่ปิง 2. เพลงปราสาทไหว 3. เพลงฤาษีหลงถ้ำ 4. เพลงพม่า 5. เพลงสร้อยเวียงพิงค์ 6. เพลงปุมเป้ง-ขงเบ้ง 7. เพลงเสเลเมา 8. เพลงปิ่นฝ้าย 9. เพลงกุหลาบเชียงใหม่ และ 10. เพลงอื้อ

2) การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลส่วนของเครื่องดนตรีล้านนา ทั้งเรื่องของลักษณะกายภาพเครื่องดนตรี ระบบเสียงของเครื่องดนตรีล้านนา จัดกระทำข้อมูลบริบททางสังคมวัฒนธรรมล้านนา และวัฒนธรรมดนตรีล้านนา ขั้นตอนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ

3) การวิเคราะห์บทเพลง

การวิเคราะห์บริบททางสังคมวัฒนธรรมล้านนา การวิเคราะห์วัฒนธรรมดนตรีล้านนา การวิเคราะห์บทเพลงทั้ง 10 เพลง โดยวิเคราะห์ลักษณะทำนองบทเพลง วิเคราะห์การเรี้นนำของบทเพลง วิเคราะห์โครงสร้าง

การเคลื่อนที่ของคอร์ด วิเคราะห์สังคีตลักษณะวิเคราะห์การประดิษฐ์สร้างสรรค์รูปแบบบทเพลง (Style)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา และ 2. เพื่อประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนา โดยการรวบรวมเพลงต้นฉบับ ทั้งบทเพลงจากซีดีเพลง ยูทูบ โน้ตเพลงต้นฉบับ และการสัมภาษณ์นักดนตรีพื้นบ้านล้านนา ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา

1.1 การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างของบทเพลงพื้นเมืองล้านนา

1) ระบบเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนา

เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ ได้แก่ อากาศ สิ่งที่เป็นเส้น วัตถุที่บิดัน และวัตถุบาง เช่น แผ่นหนัง อัตราการสั่นสะเทือนของวัตถุนั้นคิดเป็นจำนวนครั้งต่อวินาที ก่อให้เกิดคลื่นเสียงผ่านตัวกลาง เช่น อากาศ น้ำ วัตถุต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ดนตรีพื้นเมืองล้านนา ซึ่งระบบเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนามีลักษณะคล้ายกับระบบเสียงของดนตรีไทย มีช่วงเสียงห่างเท่ากัน โดยพบในเครื่องดนตรี ซึ่ง ขลุ่ย ส่วนสละล่อนั้นระยะห่างของเสียงจะเป็นไปตามผู้บรรเลง คือ โน้ต โด เร มี ฟา ซอล ลา ที

2) รูปแบบจังหวะของดนตรีพื้นเมืองล้านนา

การวิเคราะห์รูปแบบจังหวะในที่นี้ผู้วิจัยวิเคราะห์สัดส่วนการใช้โน้ตในทำนองนั้น ๆ มีการใช้โน้ตเสียงยาว เสียงสั้นอย่างไร เพื่อให้เห็นถึงรูปแบบสัดส่วนของตัวโน้ตที่ใช้ในบทเพลงพื้นเมืองล้านนาว่ามีลักษณะหรือก็รูปแบบ โดยผู้วิจัยแบ่งลักษณะการจัดกลุ่มของโน้ตสากลที่พบในบทเพลงล้านนา 10 บทเพลง เพื่อให้เห็นถึงรูปแบบจังหวะของการจัดกลุ่มตัวโน้ต ดังนี้

แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	แบบที่ 4	แบบที่ 5	แบบที่ 6	แบบที่ 7	แบบที่ 8	แบบที่ 9

ภาพที่ 1 รูปแบบจังหวะของการจัดกลุ่มตัวโน้ต

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

3) บันไดเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนา

จากการวิเคราะห์บทเพลงพื้นเมืองล้านนาจำนวน 10 บทเพลง พบว่ามีเสียงที่ใช้บ่อยครั้งจากเสียง โด เร มี ซอล ลา (C D E G A) ส่วนโน้ตฟา และ ที เป็นโน้ตที่ใช้บ่อยในบทเพลงพื้นเมืองล้านนา ซึ่งอาจเรียกว่าโน้ตรอง โดยสรุปแล้วบทเพลงล้านนาที่สามารถวิเคราะห์ที่ได้ใช้บันไดเสียงโด แบบ 5 เสียง หรือ C Major Pentatonic Scale

ภาพที่ 2 บันไดเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนา

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2. การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนา

การออกแบบเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือนั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเรียบเรียงบทเพลงล้านนาดั้งเดิม เพื่อให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางในกลุ่มผู้ฟัง โดยเน้นการออกแบบจังหวะและสไตล์เพลงให้มีความสมัยนิยม เช่น แบบจังหวะ พิวซัน จังหวะสโลว์ โซล อีกทั้งยังมีแนวคิดออกแบบให้บทเพลงที่คัดสรรมาเป็นรูปแบบการบรรเลงแบบแจ๊ส โดยมีช่วงเกริ่นนำบทเพลง มีทำนองหลักบทเพลงบรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีล้านนา ช่วงต้นสดของกีตาร์ และเครื่องดนตรีล้านนา จากนั้นจะลงจบด้วยทำนองหลักของเครื่องดนตรีล้านนา บางครั้งอาจมีเครื่องดนตรีสากลบรรเลงทำนองหลักไปพร้อมเครื่องดนตรีล้านนา

กระบวนการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาร่วมสมัย

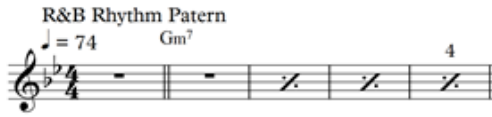
1) ขั้นตอนการบันทึกเสียงเพลงตัวอย่างจากนักดนตรีล้านนา (Guide Melody) โดยใช้โปรแกรมคูเบส 12 โพร (Cubase 12 Pro) บรรเลงซึ่งจำนวน 10 เพลง เพื่อให้ผู้เรียบเรียงเข้าใจเรื่องของท่านองเพลง วลีเพลง ประโยคเพลง และภาพรวมบทเพลงนั้น ๆ

2) ขั้นตอนการออกแบบบทเพลง นำเพลงตัวอย่างมากำหนดจังหวะความเร็ว ใช้กลองชุด ซูพีเรีย ดรัมเมอร์ 3 (Superior Drummer 3) และใส่จังหวะกลองที่เหมาะสมกับบทเพลง

3) ขั้นตอนการเรียบเรียงดนตรี ใช้เสียงเครื่องดนตรีสังเคราะห์ (Synthesizers) จากโรแลนด์ เซนโนโลยี โพร (Roland Zenology Pro) และคอร์กมิวสิคเวิร์คสเตชัน แซมเปิ้ล (Korg Music Workstation Sample) เช่น เสียงเครื่องสาย (String) เสียงเปียโน เสียงเบส โดยขั้นแรกเป็นการกำหนดคอร์ดที่เหมาะสมกับท่านองบทเพลง จากนั้นเรียบเรียงท่อนนำของบทเพลงให้มีความยาวประมาณ 8 ห้องเพลง โดยคำนึงถึงการใช้ลีลาจังหวะ (Rhythmic Nature) สร้างท่านอง วางฐานจังหวะให้กับบทเพลง บางบทเพลงนำเสนอการบรรเลงท่อนนำด้วยปฏิภาณดนตรี (Vamp Style) ภาพรวมของโครงสร้างการเรียบเรียงแต่ละบทเพลงจะเริ่มที่ต่อนำบทเพลง การบรรเลงท่านองหลัก การต้นสดของเครื่องดนตรีทั้งกีตาร์ เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และบทเพลงมีตอนลงท้ายเสมอ

4) ขั้นตอนการเรียบเรียงในท่อนเพลงต้นสดเครื่องดนตรี โดยผู้เรียบเรียงนำรูปแบบการดำเนินคอร์ดของท่านองของหลักมาใช้เพื่อให้ผู้บรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าและเครื่องดนตรีพื้นบ้านได้แสดงทักษะปฏิภาณทางดนตรี

5) ขั้นตอนการเรียบเรียงท่อนจบบทเพลงโดยเน้นการจบแบบสมบูรณ์ บางครั้งใช้บทนำของบทเพลงมาจบ บางครั้งใช้การบรรเลงต้นสดค่อย ๆ ลดเสียงให้เบาจนหายไป (Fade Out)

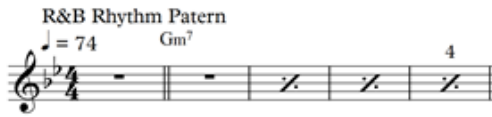
ตอนนำ	ทำนองหลัก	ต้นสดเครื่องดนตรี(กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้าน)	ตอนลงท้าย
-------	-----------	--	-----------

ภาพที่ 4 ภาพรวมของเพลงปราสาทไหว

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.3 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงภาษาซีหลงถ้ำ

เพลงภาษาซีหลงถ้ำ มีห้องเพลงทั้งหมด 67 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ $\text{♩} = 80$ ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบฮิปฮอป (Hip Hop) และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Minor

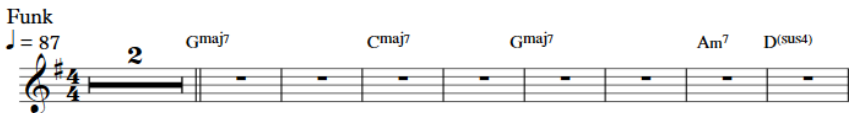
ตอนนำ	ทำนองหลัก (บันไดเสียง G Minor, A Minor, D minor, E Minor)	ต้นสดเครื่องดนตรี (กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้าน)	ตอนลงท้าย
-------	---	---	-----------

ภาพที่ 5 ภาพรวมของเพลงภาษาซีหลงถ้ำ

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.4 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงพม่า

เพลงพม่า มีห้องเพลงทั้งหมด 71 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ $\text{♩} = 87$ ใช้ เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบฮิปฮอป และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

ตอนนำ	ทำนองหลัก	กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้าน บรรเลงทำนองหลัก	กีตาร์และเครื่องดนตรี พื้นบ้านต้นสด	ตอนลงท้าย
-------	-----------	--	--	-----------

ภาพที่ 6 ภาพรวมของเพลงพม่า

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.5 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงสร้อยเวียงพิงค์

เพลงสร้อยเวียงพิงค์ มีห้องเพลงทั้งหมด 53 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ ♩ = 66 ใช้ เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบ สโลว์ โวล และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

Slow Soul

♩ = 66

ตอนนำ	ทำนองหลัก	กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้านต้นสด	ตอนลงท้าย
-------	-----------	------------------------------------	-----------

ภาพที่ 7 ภาพรวมของเพลงสร้อยเวียงพิงค์

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.6 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงปุมเป้ง-ขงเบ้ง

เพลงปุมเป้ง-ขงเบ้ง มีห้องเพลงทั้งหมด 56 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ ♩ = 104 ใช้ เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบ ฟังก์ และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

Slow Soul

♩ = 66

ตอนนำ	ทำนองหลัก	กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้านต้นสด	ทำนองหลัก	ตอนลงท้าย
-------	-----------	------------------------------------	-----------	-----------

ภาพที่ 8 ภาพรวมของเพลงปุมเป้ง-ขงเบ้ง

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.7 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงเสเลเมา

เพลงเสเลเมา มีห้องเพลงทั้งหมด 46 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ ♩ = 90 ใช้ เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบ ฟังก์ และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ D Minor

Funk

♩ = 90

Dm Gm Am Dm F Am Dm G

Guitar Solo

ตอนนำ	ทำนองหลัก	กีตาร์และเครื่องดนตรีพื้นบ้านต้นสด	ทำนองหลัก	ตอนลงท้าย
-------	-----------	------------------------------------	-----------	-----------

ภาพที่ 9 ภาพรวมของเพลงเสเลเมา

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.8 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงป๊อป

เพลงป๊อป มีห้องเพลงทั้งหมด 44 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ ♩ = 90 ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบอาร์แอนด์บี และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

R&B

♩ = 79

Gmaj7 Em7 Cmaj7 D Gmaj7 Em7 D C D D

Guitar Solo

ตอนนำ	ทำนองหลัก A	ทำนองหลัก B	ทำนองหลัก	ตอนลงท้าย (กีตาร์ต้นสด เครื่องดนตรีพื้นบ้าน บรรเลง ทำนองหลัก)
-------	-------------	-------------	-----------	---

ภาพที่ 10 ภาพรวมของเพลงป๊อป

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.9 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงป๊อป

เพลงกุหลาบเสียงใหม่ มีห้องเพลงทั้งหมด 50 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง คือ ♩ = 90 ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบ ฟังก์ และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

Funk
 ♩ = 79

ตอนนำ	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน บรรเลงทำนองหลัก	กีตาร์ทำนองหลัก	กีตาร์ดันสด เครื่องดนตรี พื้นบ้าน บรรเลงทำนองหลัก	กีตาร์ทำนองหลัก
-------	---	-----------------	--	-----------------

ภาพที่ 11 ภาพรวมของเพลงกุหลาบเชียงใหม่

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

2.10 การประดิษฐ์สร้างสรรค์เพลงอื้อ

เพลงอื้อ มีห้องเพลงทั้งหมด 66 ห้อง อัตราความเร็วของบทเพลง
 คือ ♩ = 85 ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะแบบ 4/4 รูปแบบจังหวะแบบ ฟังก์
 และเลือกใช้เครื่องหมายกุญแจเสียง คือ G Major

♩ = 85
 medium Soul + reggae rhythm

ตอนนำ (กีตาร์ บรรเลง)	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน บรรเลงท่อน A	กีตาร์ทำนองหลัก	กีตาร์ดันสด เครื่องดนตรีพื้นบ้าน บรรเลงทำนองหลักจนจบเพลง
--------------------------	--------------------------------------	-----------------	---

ภาพที่ 12 ภาพรวมของเพลงอื้อ

(ที่มา : นิรุตร์ แก้วหล้า, 2565)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ
 โดยการนำดนตรีล้านนามาเป็นวัตถุดิบสร้างสรรค์ตามแนวคิดดนตรีร่วมสมัย
 การผสมผสานเสียงดนตรีที่เกิดในช่วงเวลาต่างสมัยกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้นำ
 บทเพลงดั้งเดิมของเพลงพื้นเมืองล้านนาผสมผสานการออกแบบด้วยวิธี
 การเรียบเรียง และการผสมเสียงผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีดนตรีหรือ
 อาจเรียกว่างานห้องบันทึกเสียงเพื่อให้ได้งานใหม่เกิดขึ้น ดังที่สำนักงาน

ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรมเสนอข้อสรุปประเด็นสำคัญจากการทบทวนศึกษาร่วมกับผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2554) โดยสาขาคีตศิลป์ (Music) มุ่งเน้นประเด็น ดังนี้ 1) พัฒนาบุคลากรดนตรีร่วมสมัย ทั้งในด้านการผลิตนักดนตรีรุ่นใหม่รวมถึงการผลิตนักบริหารธุรกิจและธุรกรรมดนตรีให้มากขึ้นและมีมาตรฐานสูงขึ้น 2) การพัฒนางานดนตรีร่วมสมัยทั้งในด้านพัฒนาคุณภาพดนตรีร่วมสมัยในด้านบทบาทสาระ และแนวทางการพัฒนาระบบวิจารณ์ ทั้งโดยนักวิจารณ์และโดยสาธารณชน และด้านการอำนวยความสะดวกงานดนตรีร่วมสมัย 3) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีร่วมสมัย และ 4) การพัฒนาแหล่งทุน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่างประเทศ ฯลฯ

การนำบทเพลงล้านนามาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นงานร่วมสมัยนั้น มีนักเรียบเรียง นักดนตรีต่าง ๆ นำเพลงล้านนาที่อัดเสียงใหม่ ออกแบบเรียบเรียง วางรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ทั้งวงออร์เคสตรา วงปี่พาทย์ล้านนา วงสากล 4 ชั้น วงเครื่องสายสากล วงดุริยางค์เครื่องลม และอื่น ๆ โดยทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการนำเพลงล้านนามาสร้างสรรค์เกิดผลงานศิลปะ หรืออาจเรียกผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ จึงเป็นแนวทางใหม่ที่ผสมผสานความเป็นดนตรีตะวันตกภายใต้บทเพลงพื้นเมืองล้านนาที่ยังคงไว้ซึ่งความเดิม ผสมกับการเรียบเรียงขึ้นใหม่ ทำให้เกิดแนวทางเลือกใหม่ ๆ ที่จะผลิตงานดนตรีสร้างสรรค์ทำให้เกิดแรงกระตุ้น หรืองานประชาสัมพันธ์ รูปแบบใหม่ที่น่าสนใจอีกทางหนึ่งในสังคมยุคปัจจุบัน

การใช้เทคโนโลยีดนตรีในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นมีประโยชน์และอำนวยความสะดวกมาก ดังเช่นงานวิจัยครั้งนี้ผลิตงานด้วยโปรแกรมทางดนตรีชื่อว่า คูเบส โพร 12 เป็นโปรแกรมที่บันทึกเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาและป้อนข้อมูลโน้ตดนตรีผ่านคีย์บอร์ด ทั้งเสียงเปียโน กีตาร์ เสียงคอร์ด เสียงสตริง และเสียงอื่น ๆ อีกทั้งเครื่องดนตรีจำลอง เช่น เสียงกลอง เสียงเครื่องเคาะต่าง ๆ

ทำให้การรังสรรค์บทเพลงได้ง่าย โปรแกรมทางดนตรีนี้ยังสามารถจัดการเสียง
 ในขั้นตอน ตัดต่อ ตกแต่ง แก้ไข ทั้งเสียงเครื่องดนตรี เพิ่มเสียงเอฟเฟคและ
 บันทึกงานเพื่อเป็นต้นฉบับได้

การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากดนตรีพื้นเมืองล้านนา
 จากเพลงต้นฉบับ 10 บทเพลง โดยใช้วิธีการนำทำนองบทเพลงต้นฉบับมาบันทึก
 เสียงใหม่ในกรอบของดนตรีสากล คือการใช้จังหวะแบบต่าง ๆ เช่น จังหวะฟิวชั่น
 จังหวะสโลว์ โซล จังหวะฟังก์ อีกทั้งใช้แนวคิวดอกแบบให้ บทเพลงที่คัดสรร
 มาเป็นรูปแบบการบรรเลงแบบแจ๊ส มีช่วงเกริ่นนำบทเพลง มีทำนองหลักบทเพลง
 บรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีล้านนามีช่วงคั่นสดของกีตาร์ และเครื่องดนตรีล้านนา
 จากนั้นจะลงจบด้วยทำนองหลักของเครื่องดนตรีล้านนา การดำเนินคอร์ด
 ในบทเพลงผู้วิจัยวิเคราะห์จากความเหมาะสมของการเคลื่อนที่ทำนองหลัก
 โดยยึดหลักเคลื่อนที่คอร์ดในทฤษฎีดนตรีสากล (Chord Progression) รูปแบบ
 จังหวะของกลองนั้นวิเคราะห์จากความเร็วบทเพลง และความเข้ากันของจังหวะ
 กับทำนองบทเพลง การบันทึกเสียงเบส ใช้รูปแบบการบรรเลงเบสตามจังหวะ
 ของกลองที่บรรเลงตามความเหมาะสม การบรรเลงคอร์ดทั้งเปียโนและกีตาร์
 เน้นบรรเลงยึดจังหวะกลองและเบสเป็นสำคัญ

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือครั้งนี้
 ควบนำบทเพลงที่ได้ศึกษา ไปผสมผสานแนวคิดดนตรีตะวันตกรูปแบบใหม่
 โดยเรียบเรียงใหม่ เช่น การเรียบเรียงให้กับวงดนตรีแจ๊ส (Jazz Band)
 วงดนตรีบิ๊กแบนด์ (Big Band) วงดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra) เพื่อให้เกิด
 ความหลากหลายทางความคิด และเกิดงานในรูปแบบใหม่ ๆ กับวงการดนตรี
 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ และสร้างสรรค์เพลงพื้นบ้านล้านนา
 เพียงอย่างเดียว หากแต่การศึกษาที่น่าสนใจต่อไปควรศึกษาดนตรีพื้นบ้าน
 และดนตรีในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ไทลื้อ ลัวะ ไทยวย ปกาเกอญอ ดาระอั้ง
 ไทใหญ่ และไทเขิน เพื่อให้มีมิติที่แตกต่างและยังสามารถนำมาประดิษฐ์
 สร้างงานใหม่ได้หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ไควล์ กุฉวัฒน์นัย. (2553). *ดนตรีไทยร่วมสมัย เชื่อมโลกไทยและเทศ*. สืบค้น 7 กันยายน 2565. จาก <http://kaiwanmusic.blogspot.com/2010/09/blog-post.html>
- จันทิมา นิลทองคำ. (2540). *การศึกษาวិเคราะห์ห้วงดนตรีไทยร่วมสมัย กรณีศึกษาวงฟองน้ำ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล].
- นิรุตร์ แก้วหล้า. (2565). *กรอบแนวคิดของการวิจัย* [แผนภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *รูปแบบจังหวะของการจัดกลุ่มตัวโน้ต* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *บันไดเสียงของดนตรีพื้นเมืองล้านนา* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมและรูปสัญลักษณ์ของเพลงล่องแม่ปิง* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงปราสาทไหว* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงภูเขาหลวง* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงพม่า* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงสร้อยเวียงพิงค์* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงป๋มเป้ง-ขงเป้ง* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2565). *ภาพรวมของเพลงเสเลเมา* [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

_____. (2565). ภาพรวมของเพลงปั่นฝ้าย [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

_____. (2565). ภาพรวมของเพลงกุหลาบเชียงใหม่ [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

_____. (2565). ภาพรวมของเพลงอ้อ [รูปภาพ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

ธีรยุทธ ยวงศรี. (2530). ดนตรีพื้นบ้านล้านนา เอื้องเงินที่ระลึกในงานบรรจุนัฐ
เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่. สำนักพิมพ์รักศิลป์จำกัด.

พรพรรณ วรรณ. (2542). เพลงคำเมือง. ใน สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ
เล่ม 9. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

ยงยุทธ ธีรศิลป์. (2529). ศิลปะการขอ การพ้อน การดนตรีล้านนา. ใน ที่ระลึก
ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 17 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โรงพิมพ์
ช่างเผือก.

สมชาย รัตมี. (2559). การเรียบเรียงเพลงสมัยนิยม. โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก
จำกัด.

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (2554). แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สคร.). ปี 2555–2558 (ฉบับสมบูรณ์).
สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. สืบค้น 7
กันยายน 2565 จาก [https://www.ocac.go.th/wp-content/
uploads/2021/09/แผนยุทธ-55-58.pdf](https://www.ocac.go.th/wp-content/uploads/2021/09/แผนยุทธ-55-58.pdf).

QR Code บทเพลงการสร้างสรรค์
ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ

QR Code โน้ตเพลงการสร้างสรรค์
ดนตรีพื้นเมืองล้านนาสู่ความร่วมมือ